

KURJER LITIEWSKI

w WILNIE DNIA 28 Sierpnia. V. S. ROKU 1806:

ROSSYA.

S. PETERSBURG VS. d. 21 Sierpnia. Generał infanteryi, Moskiewski Gubernator woieny Bekleszow na własną prozbę uwolniony od obowiązku. G. infanteryi Tutolmin do służby przyjęty, będzie woienym Gubernatorem Moskiewskim, zarządzając interessami cywilnemi. Leibgardyi Siemionowskiej Półkownik Wołkow będzie Policmeystrem w Moskwie. Amerykańskiej służby Major Dawiko przyjęty do Rossyiskiej, iakoteż Angielskiej służby Kapitan Paravicini. Półkownik Putimcow będzie kommandantem Astrachańskiego garnizonu. Służący w departamencie skarbowym Wulf otrzymał stopień aktualnego Konsyliarza stanu. Główny dozorca Goroblahodatskich, Kamskich, i Permskich Kopalni Deriabin został Ober berg hauptmanem 4 klasy. Dozorca stad końskich Trofimowicz aktualnym Konsyliarzem stanu. Inspektor Grodzieńskiej kommissyi lekarskiej Doktor Virion za trudy podjęte, gdy się znajdował w Kobryńskim szpitalu wojskowym, został Konsyliarzem nadwornym; stanu Konsyliarz Leontiew Aktualnym Kammerherem.

Wiadomy jest postępek Unterofficyera Azowskiego pólku muszkietyerów Staryczkowa, który zachował znanie podczas ostatniej kampanii. Familia jego znajduje się w Kałudze. Urzędnicy tego miasta poważając ten dowód miłości ku oyczyźnie dany od ziomka swiego, kazali na gruncie mieyskim wystawić dom murywany za tysiąc rubli, i oddać matce Staryczkowa, po dożywociu siostrom jego; przydając pewną summę do życia; za duszę zmarłego rycerza po wszystkich cerkwiach miasta odprawione nabożeństwo. Uwiadomiony o tem Imperator Imć, oświadczywszy najwyższe ukontentowanie urzędnikom miasta Kaługi rozkazał: matce Staryczkowa dawać pensyi roczney 500 rubli, 3 siostrom jego każdej po 100 rubli; najmłodszej, gdy za mąż wydana będzie, przydać 500 rubli; drugą zaś która z mężem znajduje się w Syberyi, odprowadzić do Kaługi kosztém skarbowym.

WŁOCHY.

NEAPOL d. 8 Sierpnia. Francuzi pilnie taia, co się dzieje w Calabryi; od kilku tygodni biegały niepewne odgłosy, o lądowaniu woysk Angielskich, powstaniu mieszkańców prowincyi całej, okrucieństwach dopełnionych, bitwach stoczonych zrozmaitem powodzeniem; o pokonaniu nakoniec nieprzyaciół, i zabranii się G. Stuart na okręta z ludem od kłeski pozostałym. Wątpiliśmy sprawiedliwie o tych powieściach, nie widząc rapportów urzędowych, z drugiej strony będąc świadkami nadzwyczajnych obrótów armii Francuzkiej. Nie tylko albowiem dywizya do szturm Gaety użyta, do Calabryi zmierza pod Massena, aleteż inne z Apulii i Abruzzo za wodzem pędzą. Zkąd wniesć łatwo, iż niebezpieczeństwo jest wielkie. Najlepiej o tem przekonywa wyjazd nagły Józefa Buonaparte, który ledwie powróciwszy z Gaety, opuścił stolicę naszą, i udał się w południowe strony, ogłosiwszy wyrok osnowy następującej.

Cała Calabrya zostawać będzie w stanie woienym. Urzędy wszystkie cywilne i wojskowe podlegać mają Marszałkowi Massena, który wszystkim dawać będzie rozkazy potrzebne; mocen jest stanowić kommissye wojskowe, tych zaś wyroki od niego potwierdzone, będą wykonane w 24 godzinach bez żadney odezwy. Całe wojsko utrzymane być powinno kosztém prowincyi zbuntowanych, dopóki spokójność nie powróci. Ktokolwiek wyrokiem sądowym ogłoszony będzie za buntownika, majątek straci, który będzie oddany w nagrodę obywatelom opatrującym wojsko w potrzeby. Zamknięte będą Klasztory, których przełożeni nie doniosą rządowi o Zakonnikach biorących się do oręza, lud namawiających do

buntu, tajemne związki mających z nieprzyacielem; takich zgromadzeń osoby mające lat 70 przeniesione zostaną do innego klasztoru, inni ustąpią za granice, i śmierć odbiorą powracając do kraiu. Właściciele dobr ziemskich bawiący za granicą, którzy dotąd nie powrócili do oyczyzny, i powracać nie chcą, czekając co przyniesie im dzisieysze Calabrow powstanie, za nieprzyaciół ogłoszeni, tracą własność. Gwardya narodowa do służby powołana, pełniąc powinność odbierze żołd wojsku regularnemu należny. Obywatel nie służący w tej gwardyi, jeśli nie wyda broni iaką ma w domu, dostrzeżony w nieposłuszeństwie, stawać ma przed sądem wojskowym i w 24 godzinach wyrok śmierci tam usłyszy. Obywatele do rządu dzisieyszego przywiązani, za wszelką szkodę od buntowników uczynioną, z majątku na nich zkonfiskowanego odbiorą nadgodę. Obywatele, którzy poymanych przez się buntowników i dowódców dostawiają rządowi, będą wolni od dostarczania żołnierskich potrzeb.

Nie sama tylko Calabrya zniszczeniem jest zagrożona; lękają się Francuzi buntu we wszystkich prowincjach całego Królestwa; rozumieli, że dobyte Gaety nakłoni obywatelów do myśli spokojniejszych; przeciwnym sposobem odczasu podpisanej kapitulacyi odkryto spisków kilka. Miał wybuchnąć rozruch w Portici, Resina, drugi pod Calvano; malkontenci Lazzaronów na stronę swoją przeciągnąć usiłowali. Tych w karności utrzymując liczną załogą; wiejskich mieszkańców poskromił G. Pignatelli, dowódców poymał, których 12 osądzono, i śmiercią niezwłocznie ukarano dla postrachu. W okolicach Salerno pokazały się niedawno liczne gromady buntowników pod hetmaństwem Panów krajowych, między któremi pierwszeństwo trzymają Mango, Ludovici, i śmieją w otwartém polu walczyć z Francuzami; GG. Gentili, Ventimiglia, Beletti zwycięstwo odnieść mieli. Podobnym sposobem Verdier i Regnier wielu z Calabryi jeńców odsyłaiają do kommissyi wojskowych, które dziś są nad zwyczaj zatrudnione.

O X. Hesse Philipsthal dotąd niema pewney wiadomości; jedni mówią, że umarł na okręcie Angielskim w kilka d. po wyjściu z Gaety; drudzy, że wylądował w Palermo, do zdrowia przyszedł, odebrał od Ferdynanda 4 zasłużoną pochwałę i nadgodę, i w czasie krótkim do służby wojskowej powróci, stawiając na czele woysk Sycylijskich. Wspomniony Monarcha wydał niedawno manifest, oświadczaiając się w obliczu narodów przeciw zagarnieniu Neapolitańskiego Królestwa od Francuzów, i odmianom iakie tam sprawił Józef Buonaparte, zachęcaiając poddanych, ażeby nieporuszenie trwali w zaprzysiężonej wierności domowi Burbońskiemu. Potwierdza się wiadomość, że krótko przed podpisaniem kapitulacyi przysłany edykt z Palermo ogłaszał X. Hesse Feld Marszałkiem, Gaetę miastem stołecznem i portem wolnym.

Milczą Francuzi o Anglikach; nie wierzymy przeto pogłosce, iż G. Stuart wojsko swoje zabrał na okręta w S. Eufemia, i do Sycylii powrócił; gdyby tak było, nie potrzebowaliby nieprzyaciele woysk liczniejszych na poskromienie Calabrow zleuzbroionych. Owszem prywatne listy Messińskie donoszą, że Anglicy dotąd statecznie odpierali G. Verdier i Regnier, którzy w złém położeniu będąc, postanowili trzymać się obrońnie do nadejścia posiłków; przeciwnie Stuart sprowadza nowego żołnierza z Sycylii i Malty, Angielskiego i Sycylijskiego, Calabrow uzbraia i ćwiczy. Na nieszczęście ten lud dziki jest w postępowaniu swoim. Biskup Cosenza, który dawniej wieżdżaiącego do miasta Józefa Buonaparte spotkał i przywitał, ukrzyżowany został; opisywać nie będziemy okrucieństwa dopełnionego na wielu innych; żaden żołnierz przebaczenia nie otrzymał, pastwiono się obrzydliwym sposobem nad strońnikami Francuzkami; katowano starców, niemowlęta, niewiasty brzemiennie;

słowem Calabrya słusznie nazwać się może *Vendea Neapolitańska*; cokolwiek domowa wojna mieć może okropnego, doznali już wszystkiego mieszkańcy nieszczęśliwi. Jeden z Xiążąt kraio wych z familią całą powieszony został.

Po dobytciu Gaety, na obrzydzenie podobno rządu przeszłego, nowy ogłosił u nas rozkazy niby dane X. Hesse Philipsthal, których jednak ten rycerz wykonać nie chciał, między innymi ażeby 10 wybranych Officyerów z garnizonu wysłał na zbuntowanie prowincyi *Abruzzo*; 20 zaś *Neapolitańskich* za pozwoleniem powracających z *Sycylii* do *Neapolu* dla ułożenia interesów, zatrzymał i zamknął w twierdzy; takich rozkazów X. nie odbierał zapewne i nie rozdzierał. Dziś mówią, że *Regnier* i *Verdier* blisko *Reggio* w niewolę zabrali regiment *Sycylijski Val di Mazara*, drugi zaś gwardyi *Królewskiej* znieśli, lecz te powieści do niepewnych należą. Przed kilku d. flotylla *Francuzka* na rzece *Gari-gliano* zamknięta przez *Anglików*, korzystając z ciemności nocnych wyszła z portu, i do nas trafiła bez szkody. Według nowej ustawy, zaczynając od r. 1807, ganszą podatki od osob i przemysłu w całym państwie; będzie zaś wybierany gruntowy, biorąc miarę z dochodu 10 letniego, potrąciwszy nakłady rolnicze; ten podatek część szóstą dochodów czystych wynosić powinien.

Na zbuntowanem *Calabryi* mieście *Sicignano*, w dzwowie *Francuzcy* dali przykład surowości straszliwej; całe zostało spalone, gdy żołnierz wpadł szturmem na mury; ktokolwiek był zbrojny, życie stracił; pospolitego gminu zginęło wiele w rozwalinach; płynąca środkiem rzeka *Colore* krwią zafarbowana. Pod *Montesano* *G. Gardanne* spotkał dywizyą *rokoszanów* i rozgromił, 30 zabił, 100 poymał, wszystkich rozstrzelano bez różnicy. W stolicy naszej i całym *Królestwie* rząd *Francuzki* kazał zdejmować herby domu *Burbońskiego*, noszenie orderów *S. Januarysza*, *Ferdynanda*, *Konstantyna* zabronione. *G. Giovanni* w obozie nad rzeką *Gari-gliano* umarł z choroby, która wielu żołnierzy nowozaciężnych porwała. *G. Porisi* został Szefem korpusu inżynierów kraio wych. *Francuzi* powszechnie narzekają przeciwko duchowieństwu *Calabryi*, mianowicie *Zakońnikom*, którzy mieszkańców do buntu namówili, utrzymują w nich przywiązanie do rządu dawnego, sami nakoniec broń wziwszy stawiają na czele ziomków.

MEDIOLAN d. 10 Sierpnia. *Eugeniusz* rozkazał, ażeby wszystkie departamenta *Włoskie* w przeciągu d. 60 do chorągwi stawiły liczbę przepisaną młodzieńców zaiętych *konskrypcyą* od r. 1803; nieposłuszni rodzice i opiekunowie zapłacą po 600 franków. Wyrokiem drugim *Akademia Paduańska* w całości zachowana, i porównana z dwoma dawniej ustanowionymi w krajach *Włoskich*. *Księga praw cywilnych* narodu *Francuzkiego*, na język *Włoski* przetłumaczona, d. 1 uroczyscie do zachowania podana została.

A U S T R Y A

WIEDEN d. 25 Sierpnia. Szczepienie ospy krowiej w państwach *Austryackich* dziś powszechnie przyjęte, zostało wprowadzone do kraju *Saltzburgeckiego*, który teraz jest wcielony do *Monarchii*; *Officyał Schmidt* najwięcej przyłożył się do dzieła pożytecznego, przekładając ludowi, iak pewne ma lekarstwo w zbawiennym wynalazku przeciw straszliwej chorobie. *Cesarz* wyznaczył pensyą roczną *Chirurgowi Beer*, wkładając obowiązek na niego, ażeby leczył i opatrywał w stolicy naszej wszystkich ubogich bez różnicy, którzy na oczy chorować będą.

Broń i amunicyą pilnie do *Węgier* przewoziemy; które później mają być rozesłane do prowincyi, ażeby wojska w nich stojące prędzej i łatwiej opatrzone zostały. Wkrótce ztąd ludwisarnia będzie wyprowadzona. Z *Lintz* do *Pragi* i *Koenigsgratz* przewieść kazano magazyn mąki. *Sejm Węgierskich stanów* ma być zwołany w miesiącu *Wrześniu*, celem ułożenia nowej konstytucyi dla kraju tego; chce albowiem *Monarcha* przez to dobrodzieystwo nadgrodzić obywatelom ich przywiązanie, niezachwianą gorliwość i wierność dla domu *Austryackiego*. *Proces G. Mack* ukończony.

D. 27 Sierpnia. Dwór nasz wziął 8 tygodniową żałobę po zmarłym *Królewiczu X. Saskim Xawierze*. *Graf Bethlem* dał *Generałowi kommanderującemu w Transylwanii* znaczną sumę, która ma być rozdzielona między 2 unteroofficyerów i 2 żołnierzy regimentu *Węgie-*

skiego *Szekler*, którzy za świadectwem *Półkownika Di-veky*, w bitwie pod *Austerlitz* pierwsi skoczyli na szaniec *Francuzki* przy *Telnitz*. Z *Trieste* przyszła wiadomość, że *G. Bellegarde* z wojskiem *Austryackim* wkroczył nakoniec do *Albanii*, albo przynajmniej wkrótce to uczyni; lecz ponieważ d. ważnego przypadku nie jest wyrażony, a rząd nasz milczy, słusznie o tém wątpiemy.

Arcy X. Józef miał złożyć urząd *Palatina Węgierskiego*; dziś mówią, że przyczyny nieukontentowania jego są zniesione, i nie przestanie piastować władzę namiestniczą w tém *Królestwie*, które ze wszystkich względów jest najcelniejszą częścią *Austryackiej Monarchii*. Przed kilku d. wyjechał ztąd do *Budy*. Tymczasem departament wojenny przesyła *Dunajem* broń, artylleryą, amunicyę; rzeka statkami niezliczonemi prawie okryta; tłum niezmierny ciekawego ludu nad brzegiem; każdy tu widzi obraz i podobieństwo ogromnej wyprawy, gdy rzeczywiscie rząd myśli tylko o bezpieczniejszym i dalszym od granicy składzie żołnierskich potrzeb. 3 mają być odtąd główne magazyny, w *Gallicyi*, *Węgrach*, i *Czechach*, miejsca niewiadome. Rzeka *Dunay* daie łatwość sprowadzenia w górę statkami wszystkiego do *Austrii*, gdyby wyciągała potrzeba.

Na miejscu zmarłego *G. Latour* *Prezydentem* rady wojennej został *G. artylleryi Colloredo*; do tego urzędu przywiązana jest pensya roczna 30 t. złotych. *Cesarz* zasłużonemu w czasie nieprzyjacielskich najeżdów *Burmistrzowi* naszej stolicy *Wolleben* dał krzyż większy orderu *S. Stefana*. Słychać, że po ułatwieniu trudności niektórych, zaczniemy wkrótce budowę twierdz ogromnych w *Willach*, *Ens*, *Bruck*, na które koszt potrzebny *Monarcha* daie z własnego skarbu. *Bankier* tu-tejszy *Baron Wezlar* umarł, zostawiając dziezicom czystego majątku *million 300 t. złotych*. *Papiery* nasze nie tylko się nie podniosły, owszem coraz bardziey upadają; przyczyna: że wszyscy zagraniczni one mający, przesławszy do *Austrii*, gdy wszystkich na gotowiznę zamienić prędko nie mogli, towary kupować kazali w *Wiedniu*, i za granicę wyprowadzać.

Twierdza Braunau podziśdzien została w ręku *Francuzów*, ience *Austryacy* nie uwolnieni bawią w *Cyrkułach Bawarskim* i *Szwabskim*, których utrzymywanie resztę gotowizny wyprowadza z kraju naszego. Umówili się *Officyerowie* z obywatelami, za utrzymanie człowieka codzień płacić po 10 *graycarów*. Ztąd wniesć łatwo, że trudności wszystkie między *Austryackim* rządem i *Francuzkim* nie są ułatwione. Za *Goricę*, *Gradisę*, *Aquileję*, inne miasta niedawno zabrane, spodziewamy się otrzymać zamianę przyzwoitą. Z rządem *Bawarskim* nowe spory zayść miały. *Ambassador* *Francuzki* *Larochefoucault* dla ciężkiej niemocy oddalił się do *Baden*. *Piekarzom* tutejszym wygotować kazano 40 t. sucharów.

Czekamy ieszcze ogłoszenia projektów skarbowych, tymczasem rozmaite podatki są podwyższone, od tabaki, soli, poczty, stępla, klasyczny, i gruntowy. Wszyscy obywatele mający przerobione do rozmaitego użytku srebro i złoto, wezwani być mają, ażeby one znieśli do mennicy, gdzie odbiorą obligacye z procentem 5, na 3 tylko lata, w którym przeciągu wartość będzie opłacona monetą. Wyrachowano, że summa takich naczyn przynosi połowę cyrkulujących bankocetłów. Wprowadzenie kawy, indychu, innych wielu produktów zagranicznych ma być zupełnie zabronione.

Wielkie magazyny żywności w *Szląsku* i *Morawii* zakładać kazano. Wyrok zapadły w sprawie *G. Mack* dotąd nie ogłoszony, iakoteż wielu innych *GG.* których do sądu powołał. Posłów zagranicznych uwiadomiono, ażeby się starali o nowe listy wierzytelne do *Monarchy* naszego, po zaszyłych odmianach w *Rzeszy Niemieckiej*. *Ministrowie* *Cesarza*, *Czeski*, *Austryacki*, w tych d. *Ratisbonę* opuścić mieli, iak tylko z innymi *Xiążąt* posłami rzecz dokończą względem przyzwoitego opatrzenia urzędników *Rzeskich*, którzy przez wiadomą odmianę miejsce utracili. Podatek klasyczny trzecią częścią teraz podwyższony, wyniesie na rok 10 *mill. złotych*. Słychać, iż *Elektor Wurtzburgecki* przystępuje do związku *Reńskiego*. *Cesarz* darował *tabakierę* 4 t. złotych kosztującą *Agentowi Salmon*, który przez ugodę z rządem *Marokańskim* podpisaną ubezpieczył wolną żeglugę dla poddanych *Austryackiego* domu na morzu śródziemnym,

BERLIN d. 2 Września. G. infanterji Pirch został Gubernatorem w Colbergu. Wojska Pruskie zewsząd zciągają do wytkniętych obozów; rząd jednak zamiarów swoich nie ogłasza; jedno z pism tutejszych wyraziło: z niecierpliwością ochoczą i wojenną, lecz oraz poważnie i w milczeniu głębokim, na wzór Spartanów, czekamy chwalebnych wypadków. Chociaż urzędy miejscowe po kilkakroć ogłaszały, że bezdowodne są pogłoski o blizkiem przeysciu w obce panowanie prowincji Bareuth, Culmbach, Frizji wschodniej, Mark, Munster, innych dzierżaw Fryderyka 3 w Westfalii; jednak wielu rozumie, iż prowincye Pruskie na lewym brzegu rzeki Weser położone, stracimy przez zamiar; wszelka o tém wątpliwość ustanie za d. kilka. To pewna, że półkom naszym w Cyrkule Westfalskim rozłożonym, kazało mieć się w gotowości do ruszenia na pierwsze hasło. Obozy Hannowerskie, Pomorskie, Szląskie, napełniają się codziennie, naybardziej zaś Magdeburgski; regimenta garnizon tej stolicy składające są do wyisścia gotowe.

Przyjaciele X. Hesse Philipsthal wstawionego obroną Gaety wiadomość odebrali przez Rzym od osob otaczających tego wodza, że X. znajdował się ieszcze przy końcu lipca na okręcie Angielskim; Chirurgowie zapewniają, że zdrów będzie. Tak nagle Francuzi po kapitulacyi podpisanej wkroczyli do twierdzy, że nie było czasu zabrać na statki sprzętów i ekwipażów X. ranionego; co wszystko później G. Gardanne odesłał do Neapolu. Gaeta bronilaby się nierównie dłużej, gdyby garnizon inny miała. Częste wycieczki czynić wypadało; znał po trzebę X. wykonać nie mógł; między żołnierzami tego było naywięcej niewolników na karę galerną skazanych, którym darowanie kary i wolność obiecano za wierną służbę w oblężonej twierdzy. Ale ten lud podczas pierwszych wycieczek gromadnie uciekać zaczął, co wstrzymywało wodza od podobnego przedsięwzięcia, zatem Francuzi łatwiej mogli kończyć szanice, i zakładać batterye. Jinni ludzie w regimentach garnizonowych byli nowozaciężni prawie wszyscy.

B R Y T A N N I A W.

LONDYN d. 19 Sierpnia. Do tychczas nic nie wiemy, co czynią Willaumetz i Cochrane; mówiono, że spotkać się chcieli pod wyspą S. Tomasza; że pierwszy zniknął z oczu Anglikom, i znowu że do bitwy chciał ich przymusić; wódz nasz sił nierówność miarkując, wszedł do Trinitady. Jinni żeglarze widzieli Francuzów blizko Nevis, Cochranę za niemi płynącego, który kilka statków lekkich wysłał ostrzegając o wszystkiem Adm. Warren; ten zaś do d. 10 lipca nie był w Barbados, z kąd rodzi się troskliwość, ażeby nie zapędził się z Madery do wysp Canaryjskich i Przygórka zielonego. Nieprzyjaciel o chwilę nie pomyślał wśród Antylskich floty kupieckiej, 180 żagłów liczącej, gdy z Jamaiki powracała do oyczyzny; ta przecie wyszła szczęśliwie z przypadku, nie postrzeżona od Adm. Willaumetz w blizkości będącego; już kilka z niey okrętów zawinęło do Bristol.

W armii na odsiecz Ferdynandowi 4 przeznaczony, która wkrótce wychodzi pod żagle, dowodzą GG. Wyniard, Paget, Oakes, Spencer, Stewart, Campbell, Waldegrave, Thompson, Dumoulin; między półkami konnemi, które zabierają się na statki, jest 10 dragonii, Szefostwa następcy tronu. Z Indji zachodniej powróciły niedawno szczątki regimentów pieszych 7, 11, 68; te w liczbie t. głów każdy wysłane z Anglii, lat kilkanaście służąc na wyspach cukrowych, ledwie zachowały po kilkanaście ludzi z Officyerami; tak powietrze jest Europejczykom szkodliwe w tych osadach. Inne półki tamże będące na załodze, znacznie osłabione, odbiorą wkrótce posiłek.

G. Miranda kilkanaście d. bawiąc na wyspie Trinitada, zebrał 400 ochotników; którzy gdy wsiedli na okręta, wyszedł pod żagle, prosto zmierzając do prowincji Carracas; oświadcza, iż natychmiast chce lądować, ażeby nie dał czasu nieprzyjaciolom do przygotowania obrony przyzwoitey; odezwy do mieszkańców rozrzucił wcześniej, powstając na rząd dzisiejszy. Pieniądzy ma wiele; każdy człowiek u niego na dzień bierze pół dolara. Potęgi wielkość nie dobrze wiadoma; słyhać, że fregaty i korwety nasze flotyllę jego na miejsce odprawdzic mają.

Lord Collingwood krążący pod Cadix donosi, że Adm. Rosilly w porcie zamknięty odebrał rozkaz od rządu swóiego, wyprowadzić na morze Hiszpańsko Francuzką eskadrę. Tamże głośno mówią, o blizkiem wkroczeniu wojsk nieprzyjacielskich do Portugallii, jeżeli pokoy nie będzie podpisany; Postanowiono handel nasz zupełnie zniszczyć w tym kraju; Król Katolicki 13 regimentów regularnych, 12 milicyi, 2 artylleryi kazał przygotować na wyprawę. Marszałek Duroc znajduje się teraz w Madricie dla skończenia negocyacji.

Jerzy 3 zdrów jest zupełnie; wzrok znacznie mu się naprawił; codziennie grywać zwykł w szachy z G. Fitzroy. Wczora dawał audyencyą Lordom Gower i Paget, którzy z poselstwa odbytego w Petersburgu i Wiedniu sprawę dawali. Parlament w Sierpniu teraz zwołany nie będzie; odroczone są obrady do miesiąca Pazdziernika. Ministrowie gotują wielorakie projekta, względem potrzebnej oszczędności po wszystkich rządzących wydziałach. Syn Kanclerza Erskine wyjechał do Ameryki; jest nadzieia, że gdy poselstwo u Stanów Zjednoczonych sprawować zacznie, nastąpi ugoda; słyhać, iż Amerykanie w miastach handlowych New Yorck, Philadelfii, Boston, Baltimore zapominają nienawiści powziętej ku Anglikom. Elekcyja nowych Reprezentantów do izby niższej Parlamentu naszego nie nastąpi przed zimą. Gdy w r. terazn. handel na morzu Bałtyckim został przerwany, Admiralicya udała się do Amerykanów, ażeby Angielskie magazyny drzewem do budowy okrętowej i innymi potrzebami opatrzyli; wszystko wkrótce uczynić przyrzeczono.

Wiadomości z Niemiec odebrane o zaszyłych i spodziewanych odmianach, zastanowiły Anglików; strońnicy nawet Foxa pokoy dziś mają za niepodobny, nie chcąc radzić, żebyśmy pisali z hańbą traktat. Ztąd podwojone wportach i lądowe przygotowania do wojny. Powszechnie jest rozumienie, iż jeżeli Lauderdale nie odbierze pomyslny odpowiedzi na Ultimatum niedawno ztąd przesłane, opuści wnet Paryż. Piszą z Lisbony, że Hiszpania wyspę Portorico ustępuje Francuzom; Adm. Willaumetz miał przyjąć oney dzierżawę.

D. 22 Sierpnia. Lordowie Holland i Auckland wyznaczeni są od rządu naszego do traktowania z Amerykańskimi posłami Pinckney i Monroe; nie wątpimy, że ugoda wkrótce nastąpi; obie strony równą skłonność do pokoy okazują; czego iasnym dowodem jest wybor pomienionych Ministrów. Wyznać jednak trzeba, że dzieło ma wielkie trudności; uwolnienie Amerykanów gwałtem do służby naszej wziętych, nadgroda za statki R.P. zabrane, gdy handel prowadziły prawem Angielskim zabroniony; z drugiej strony zniesienie ustaw Kongresu zakazujących Angielskie towary wprowadzać do prowincji zjednoczonych, nie długo zastanawiać będą pełnomocników; rzecz cała zależy na handlu i wolnej żegludze, bez określenia żadnego, równie podczas pokoy i wojny, iakie mieć żądają Amerykanie, pozwolone już im od rządu Francuzkiego w r. 1800, na początku Konsulowstwa Napoleona. Lecz jeżeli szczerą chęć pojednania się będzie z obustron, ta ieszcze trudność może się ułatwić.

Powiadano, że wczora powrócił z Paryża goniec, który tam zaniósł Angielskie Ultimatum, z odpowiedzią rządu Francuzkiego. Powieść zawczesną była. Zostajemy w dręczącej niepewności; z iedney strony słyhać o odnowieniu przyjaznych związków narodu naszego z Mocarstwami postronnemi; z drugiej o pomyslnem i rychłym dokończeniu negocyacji zaczętych w Paryżu. Ci którzy obiecują Anglikom pokoy blizki, gruntują się naybardziej na polepszonem zdrowiu Foxa; nie przecząc jednak, że ten Minister traktatu nie podpisze z warunkami oyczyzną krzywdzącemi, któreby zwycięzcom na morzu znacznych zysków, przymierzeńcom naszym słusznej nadgrody, Europie trwałey spokojności i bezpieczeństwa nie przyniosły. Do czego iakie są przeszakody, wiadomo każdemu.

Admiralicya kazała uzbroić kilka fregat, które krążyć mają przy brzegach Afryki zachodniej, postrzegając całości okrętów dotąd zajętych Murzyńskim handlem; ażeby kompania do reszty nie upadła. Admirał Stirling wypłynął do Przygórka dobrej nadziei z 1 okrętem lin. od 64 armat i fregatą tylko, prowadząc kilka statków kompanii wschodniej i przewozowych; potęgi znaczniejszej nie dało temu wodzowi, gdy się pokazało, że dzierżawy wschodnio Indyjskie są bezpieczne od niaazdu Francuzów, przez oddalenie się Adm. Willaumetz i H.

Buonaparte do Ameryki.

Inne eskadry na wyprawę zamorską przeznaczone, z Dunes i Portsmouth wyszły pod żagle; dwóm półkom Hannowerskiego legionu idącym do Sycylii, batterya ciężkiej artylleryi zabrać kazano. Adm. Russel przy Batawskich brzegach krążący donosił, że w 2 stanowiskach portu Texel stoia gotowe 7 okrętów lin. 3 fregaty; Winter przyoił naywyższą kommendę, i flagę zawiesił na okręcie Brutus od 80 armat. W Woolwich przypadkiem zaił się ogień na fregacie Dover od 44 ar. cała równo z wodą zgorzała.

Słyszeliśmy niedawno potężne strzelanie od brzegu Francuzkiego pochodzące; powiadaia niektórzy, że 33 szalupy nieprzyacielskie od flottyli w Boulogne oderwane, wyszedłszy na głębinę, potkały się z fregatami naszymi; lecz gdy o tém Admiralicya milczy, rozumiemy, że inna przyczyna tego strzelania być mogła; np. obchod pamiętki narodzenia Napoleona u Francuzów.

Słaba jest nadzieia pokoju; papiery nasze upadaja bardzo znacznie; iest powieść, że rząd nasz kazał Lordowi Lauderdale powtórnie prosić o pasporta, i powracać do Londynu, ażeby negocyacye nad potrzebę przedłużone, Anglików i postronnych ludzi przestały. Do innych regimentów na wyprawę zamorską przeznaczonych przydane są piesze 3, 8. 36. 40, 54, 88, i dragoniński Królowey. Coraz głośniej mówia o niebezpieczeństwie Portugallii grożącym. Politycy nasi przypisali Napoleonowi projekt rozdzielenia Hiszpanii, której część północna i wschodnia z Biscalii, Nawarry, Arragonii, Catalonii, Valencyi, Murcyi złożona, dostać się ma z tytułem Królewskim X. Pokoju; Monarcha zaś Katolicki w zamianę otrzyma Portugallia. Do Lisbony więc Brytania W. liczne woysko posyła, na obronę zprzymierzonego narodu, który gdyby miał upadać, Lord S. Vincent na eskadrze swojej, którą tam zaprowadził, X. Regenta z dworem przenieść ma do Brezylji. Lecz podobno takie wnioski są czystym marzeniem.

Margrabia Douglas nowy Ambassador odebrał nakoniec instrukcyą od Ministrów, i za kilka d. wiejeżdza do Petersburga. Fregaty nasze, które blisko wysp Ferro szukały Francuzkich powracających z Groenlandyi, nic nie znalazłszy do Leith powróciły. Od Admiratów Cochrane i Warren nie odbiera rząd wiadomości; co nową troskliwość sprawie. G. Miranda pewnie udał się do Carracas; niektórzy obywatele tey prowincyi dajac dowod gorliwości i przywiązania do rządu Hiszpańskiego, 40 t. piastrow przez dobrowolną składkę zebranych ofiarują temu, któryby dowodzcę buntu żywego lub zabitego przystawił.

Na okręcie Angielskim Dolphyn z Przygórga dobrej nadziei odesłano do Plymouth 200 Francuzkich i Hiszpańskich ieńców. Ci ludzie widzac Anglików liczbą słabszych, umyśliłi w drodze statek opanować; lecz Kapitan chociaż nie miał nad 70 maytków, tak roztropnie postąpił w złym razie, iż nieprzyacielowi odioł sposobność i ochotę do powstania.

FRANCYA

PARYŻ 23 Sierpnia. Po nadzwyczajnie długiey rozmowie d. 19 między Lordami Yarmouth i Lauderdale z iedney, G. Clarke i Champagny z drugiej strony, Yarmouth nagle wyiechał do Londynu, Lauderdale został u nas, zkaąd łatwy wniosek, że negocyacye obrót biorą szczęśliwy; w przeciwnym zdarzeniu obydwaj Lordowie oddalić się mieli. Podobno posłana iest ministrom Angielskim odpowiedź ostateczna Ministrów naszych na podane Ultimatum, która zaspokoi lub nie chce nieprzyaciół, wkrótce widzieć będziemy. Jeżeli ma nastąpić pokoy, Yarmouth powróci do Paryża, i niemieszkaiać podpisane zostaną warunki przedugodne; jeżeli Anglia obierze wojny przedłużenie, Lauderdale nas opuścić musi; w tém oczekiwaniu nad kilka d. zostawać nie możemy. Paryżanie spodziewaja się ogłoszenia pokoju; w tey nadziei papiery nasze coraz bardziej idą w górę; wiadomości Londyńskie cieszą nas polepszeniem zdrowia Focha; ten Minister chociaż mieszka na wsi, codzień przyimuie kollegów, naradzaiąc się z przyiaciołami względem interessów publicznych

Z departamentu woienego dane są rozkazy wszystkim korpusom i ludowi nowozaciegznemu, który pośpieszał na brzeg prawy Renu dla dopełnienia regimentów tam będących, ażeby wszyscy zastanowili się w grani-

cach oyczystych. Jäne zalecenia przesłano do wielu dwizyi, ażeby różnemi drogami zmierzały ku naszej stolicy na koniec Września; gdzie wokolicach pod Meudon, Charenton, S. Denys, 3 obozy wytknięto na 50 t. żołnierza.

W portach S. Malo i Anvers d. 15 na wodę zpuszczono 2 fregaty od 44 armat; w Anvers wkrótce dokończona będzie budowla okrętu lin. Charlemagne; ten pierwszy z 9 zostanie uzbroiony. W Bordeaux na rzece Garonne doświadczone małego statku, który z równą prawie łatwością płynął przeciw wodzie, iak z wodą. Znaiomy kanał pod imieniem Languedoc rząd naprawić kazał; przeto zamknięta iest na nim żegluga do pewnego czasu.

Z Madritu wiadomość przyszła, że Król Katolicki rozkazał woysku swojemu, które 20 t. wynosi, ciągnąć śpiesznie do Estremadury prowincyi z Portugallia graniczącey; nasze półki ieszcze się nie zgromadziły do Bayonne w przepisanej liczbie. Ambassador nowy Beauharnois przed wyjazdem do Madritu otrzymał order Badański. Z Martiniki przybyła korweta do Bordeaux; Minister morski zachowuiąc milczenie o czynnościach eskadr Francuzkich w Indyi zachodniej, donosił tylko, że Martinica i Guadalupa maia liczny garnizon, i zostaja w pokoju. G. Chambarlac został wyższym Officyerem legionu honorowego; w nadgodę, iak rząd mówi, przywróconey i zachowanej spokojności w departamentach zachodnich.

BATAWSKA RP.

AMSTERDAM d. 25 Sierpnia. Gdy Admirał de Winter przybył do portu Texel, dla przyięcia naywyższej kommendy, rozkazał naprzód ekwipażom wszystkich okrętów przysięgę wykonać rządowi nowemu. Zgodzili się na to wszyscy, ieden tylko okręt wyiowski, którego maytkowie żądali, ażeby nową przysięgę wykonywaiąc, nową też umowę z rządem uczynić mogli względem żołdu i żywności każdemu należney. Udał się na ten statek De Winter, i ponawiając rozkaz względem przysięgi, usłyszał, gdy inni milczeli, iednego maytka wbrew przeciwiącego się woli naywyższej, i kollegów namawiającego do nieposłuszeństwa. Porywa pistolet Admirał, i do piersi przykłada buntownikowi; ten postępek śmiały przywrócił spokojność i porządek na okręcie; owszem na całej flotcie postrzeżono ściślejszą zachowaną karność.

RZESZA NIEMIECKA.

STRALSUND d. 23 Sierpnia. Twierdze miasta naszego rozszerzyć kazano znacznie; zaczęła się robota z wielkim pośpiechem; pracuiących ludzi liczymy więcej z t. G. Adjutant Loewenhielm przez kray Mecklenburgski do granic Lawenburgaie prowadzi nad 450 konnych. Liczba woysk Pruskich zmniejszyła się na granicach Pomeranii Szwedzkiej. Gustaw Adolf część gwardyi pieszey odesłał do Stockholmu, inne regimenta zostaja w Niemczech; iak rychło sam Monarcha uda się do Scanii, niewiadomo. Niedawno smutną wiadomość odebrał, że miasto Szwedzkie Uddevalla zupełnie zgorzało; 5 t. mieszkańców zostało bez sposobu do życia. W Stockholmie grano kilka razy na teatrach sztuki naylepsze na zysk nieszczęśliwych; inne miasta znacznąskładkę uczyniły.

MUNCHEN d. 23 Sierpnia. Woyska Francuzkie zgromadzaia się naybardziej w okolicy Passau; na granicach Saskich Bernadotte liczy 30 t. żołnierza. Nic pewnego nie mamy o nowej Federacyi w Niemczech północnych, aniteż o przystąpieniu do Reńskiej Elekktorów Saskiego, Wurtzburgskiego, i Hesse Casselskiego. W mieście naszym gdy była niedawno zamiana ratyfikacyi umowy Paryzkiej, dwór Wurtembergski podał oświadczenie, iż Miasta Tuttlingen i innych dzierzaw dziedzicznych odstąpić nie może domowi Badańskiemu, obieraiąc raczey innym sposobem onemu nadgodzić. Ogłoszoney zamianie Dalmacyi i Albanii na Triul i Jstryę urzędownie zaprzeczono. Przez Firol wiadomość przyszła, że Francuzi wkroczyli do Triestu. Minister woieny Berthier bawi u nas.